

Monumentnummer*: 512699

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 juni 1999
Kadaster deel/nr 82763/145

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Pietersbierum Waadhoeke Fryslân

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Sexbierum F 1118

Omschrijving**

Inleiding

De KERKTOREN van de Hervormde Kerk te Pietersbierum is in 1878 gebouwd. Kerk en toren (de laatste was in 1822 gebouwd na afbraak van de vorige die in slechte staat verkeerde) waren op 14 oktober 1843 door brand verwoest. De bouw van de nieuwe kerk werd in 1845 aanbesteed, de bouw van de nieuwe toren pas in 1878. De data zijn vereeuwigd op de gevelstenen in de kerk-muren van de absis aan de noordoostzijde: "Afgebrand 1843" en "Herbouwd 1845". Een derde gevelsteen aan de noordelijke kerkmuur vermeldt: "Den 26 juli des jaar 1845, toen de Wel geboren Heer Hendrik Bonifatius van der Haer was Grietman van Barradeel, en Meindert Attes Hibma, Pieter Steffens Gerbranda, en Gerlof Freerks Jongma, waren Kerkvoogden der Hervormde Gemeente te Pietersbierum is aan dit Kerkgebouw de eerste Steen gelegd door Bonifatius van der Haer oud acht jaar". Ook de voorgevel van de kerk zelf is in 1878 opnieuw gemetseld. De gevelsteen in de noordelijke torenmuur vermeldt: "Den 2 juli 1878 de eerste steen aan de toren gelegd door Meindert A. Hibma Jr.".

De kerk, die door architect Th. Romein is ontworpen in Neo-Romaanse stijl, is reeds rijksmonument en staat geregistreerd onder monumentnummer 8644 (zie voor de omschrijving aldaar). De ontwerper van de kerktoren is niet bekend. De toren is echter in een min of meer bijpassende stijl gebouwd, die als Neo-Romanogotisch kan worden aangeduid.

De toren komt in aanmerking voor de bescherming van rijkswege als aanvulling op het reeds beschermde kerkgebouw.

Kerk en kerktoren liggen ten zuidwesten van de dorpskom en zijn naar het zuidwesten gericht.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

De toren heeft een vierkante plattegrond en bestaat uit drie naar boven toe verjongende vierkanten, die van elkaar worden gescheiden door een brede, geprofileerde en doorlopende cordonlijst. Het geheel wordt bekroond door een zeshoekige ingesnoerde leiengedekte naaldspits met ijzeren windvaan. Een hoge, geprofileerde en doorlopende daklijst sluit de gevels af; staafaankers. De toren en de voorgevel van de kerk zijn in bruin/rode bakstenen opgetrokken. In de voorgevel van de kerk spitsboogvensters met ruitvormige tratering en erboven een spaarveld met schuin oplopend boogfries. De gevel wordt begrensd door gemetselde hoekpilasters met kapiteel. De geprofileerde hardstenen dekplaat loopt door in het profiel van de daklijst.

In de westgevel van de toren bevindt zich een houten dubbele deur met gemetselde spitsboog met aanzetstenen en sluitsteen; in het bovenlicht rood en blauw glas-in-lood met florale motieven. De originele deurpanelen die aan de binnenzijde nog zichtbaar zijn, zijn aan de buitenzijde voorzien van een nieuwe betimmering. Boven de ingangspartij een rond venster met tratering. In de spaarvelden met keperfries van het tweede vierkant een spitsboogvenster met ruitvormige tratering en wijzerplaten. Het mechanische ijzeren uurwerk is nog aanwezig en bevindt zich in het tweede vierkant. Hierop staat te lezen: D. Wielinga Franeker 1900 (?). Om het uurwerk heen is een houten aanbouw geplaatst. Hierop zijn de namen "A. Travaille 2 nov 1919" en "G.v.d Wal A v.d.Wal 1934" aangebracht. Het derde vierkant wordt omlijst door hoekpilasters met geprofileerde kapitelen en keperfries. Op de cordonlijst rusten twee naast elkaar geplaatste spitsboogvormige galmgaten met elk vier schuin geplaatste galmborden en een houten top. Zij worden samen omsloten door een gemetselde gele boog met eronder een bloemvormige decoratie.

Boven in de toren bevindt zich de klok die in 1949 geplaatst is, ter vervanging van de oude klok die in 1878 was geplaatst en tijdens de bezetting is weggevoerd. Deze klok, die een diameter heeft van 105 cm., heeft het opschrift: VAN BERGEN HEILIGERLEE IK LIED OER GOED EN KWEA BIJ LIBBEN EN BIJ DEA!... PEASKE 1949 OAN BEAN TROCH DOARP EN FREONEN. Wegens de slechte staat van de ophanging van de klok kan deze thans niet worden gebruikt.

Waardering

De kerktoren van de Hervormde Kerk te Pietersbierum is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als essentieel onderdeel van een kerkgebouw dat van nationaal belang is en reeds geregistreerd staat als rijksmonument (monument nr. 8644);
- vanwege de esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege het materiaalgebruik en de ornamentiek;
- voor het aanzien van het dorp;
- vanwege de architectonische gaafheid van het exterieur;
- in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de dorpse en landschappelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerktoren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument